

Національна
школа суддів
України

Частина 3

Особливості написання судових рішень в окремих категоріях справ

**“Особливості позовного провадження в окремих категоріях
адміністративних справ” (окремі складні справи)**
розділ 2 глава 11 параграф 1 КАСУ

ст. ст. 264, 265 КАСУ — справи щодо оскарження нормативно-правових актів (НПА) органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної республіки Крим, місцевого самоврядування та інших суб’єктів владних повноважень

окремі термінові справи

розділ 2 глава 11 параграф 2 КАСУ

“Про особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ”

- процесуальні особливості розгляду термінових справ (ст. ст. 268-272 КАСУ)
- процесуальні особливості щодо категорій термінових справ (ст. ст. 273-289 КАСУ)

ТЕРМІНОВІ СПРАВИ

(ст. ст. 273 – 289 КАСУ)

- Пов'язані з виборчим процесом чи референдумом, та їх оскарження
- За адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань
- За адміністративними позовами про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань
- З приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності
- З приводу примусового повернення чи примусового видворення іноземців або осіб без громадянства за межі території України
- З приводу затримання іноземців або осіб без громадянства

термінові справи

щодо гарантованого забезпечення потреб оборони

справи за зверненням органів доходів і зборів

за зверненням Служби безпеки України щодо накладення арешту на активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них

справи про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності

справи з приводу рішень, дій або бездіяльності органу держаної виконавчої служби, приватного виконавця

форми позовного провадження

загальне провадження — щодо оскарження НПА (ч. 8 ст. 264)

спрошене провадження - щодо скасування НПА, які відтворюють зміст або прийняті на виконання НПА, визнаного судом протиправним і нечинним повністю або в окремій його частині, розглядається судом за правилами спрошеного позовного провадження (ч. 3 ст. 265 КАСУ)

- термінові справи за відсутності виключень, встановлених ст. 12 КАСУ

Обчислення процесуальних строків

- На ст. ст. 273-277, 280-283 КАСУ не поширюються правила ч. 2 -10 ст. 120 КАСУ
- Строки обчислюються днями та годинами
- Останній день строку – день, що передує дню вказаної події
- День бездіяльності органу владних повноважень – останній день встановленого законом строку, в який мало бути вчинено дію або прийнято рішення
- День подання заяви – день її надходження до відповідного суду

УХВАЛИ

ПРО ЗАЛИШЕННЯ ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ БЕЗ РУХУ

Позовна заява не відповідає загальним вимогам ст. 160 КАСУ (з наданням строку для усунення недоліків, але не більше ніж 12 годин)

ПРО ЗАЛИШЕННЯ ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ БЕЗ РОЗГЛЯДУ

Позовна заява надійшла пізніше ніж за 24 години до часу проведення заходів

ч.ч. 3, 4 ст. 280 КАСУ особливості провадження щодо реалізації права на мирні зібрання у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань.

ухвала про залишення позовної заяви без розгляду

Самостійні підстави для залишення судом позовної заяви без розгляду :

- 1) неявки позивача у судові засідання (незалежно від поважності причин неявки)**
- 2) надходження клопотання позивача про розгляд справи за його відсутності**
- 3) залишення позивачем зали судових засідань до моменту виходу суду до нарадчої кімнати**

(ч. 6 ст. 280 КАСУ особливості провадження щодо реалізації права на мирні зібрання у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань)

Ухвала про залишення позовної заяви без розгляду

Позовну заяву подано після закінчення
строків, передбачених ст.ст. 273 – 277, 280
– 283 КАСУ

Повідомлення учасників процесу про відкриття провадження

- щодо оскарження НПА обов'язок суду опублікувати **у семиденний термін до підготовчого засідання** оголошення про це у виданні, в якому цей акт був або мав бути офіційно оприлюднений
- **у строк визначений судом** (ч.8 ст. 264) якщо у процесі розгляду справи щодо НПА суд виявить, що інші НПА, прийняті відповідачем, чи їх окремі положення, крім тих, щодо яких відкрите провадження в адміністративній справі, безпосередньо впливають на прийняття рішення у справі і без визнання таких НПА протиправними неможливий ефективний захист прав позивача, суд визнає такі акти чи їх окремі положення протиправними в порядку, визначеному ст. 264 КАСУ
- **негайно** повідомляє відповідача та інших учасників справ шляхом направлення тексту повістки на офіційну електронну адресу, а за її відсутністю кур'єром або за відомими суду номером телефону, факсу, електронною поштою чи іншим технічним засобом зв'язку (ст.ст. 273-277, 280-283, 285-289)

Ухвала про відмову у відкритті провадження у справі

Заявлена вимога не передбачена частиною
першою статті 284 КАСУ

заходи забезпечення позову

заходи забезпечення, які встановлює суд у справах, пов'язаних із виборами Президента України, не можуть зупиняти, унеможливлювати або в інший спосіб порушувати безперервність процесу призначення, підготовки і проведення виборів Президента України.

(ч.11 ст. 277 КАСУ щодо особливостей провадження у справах, пов'язаних із виборами Президента України)

ухвала про закриття провадження у справі

у разі відмови відповідача від проведення мирного зібрання суд закриває провадження у справі

(ч.8 ст. 280 КАСУ особливості провадження щодо реалізації права на мирні зібрання у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань)

ухвала про відкриття провадження у справі

питання про відкриття провадження за позовами організаторів мирного зібрання про усунення про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань суд приймає незалежно від спрати судового збору

(ст. 281КАСУ за позовами організаторів мирного зібрання про усунення про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань)

окрема ухвала

суд постановляє окрему ухвалу у разі виявлення під час розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом чи референдумом, та їх оскарження порушень законодавства про вибори чи референдум, що можуть бути підставою для притягнення до відповідальності не за правилами КАСУ

(ч.1 ст. 278 КАСУ за позовами організаторів мирного зібрання про усунення про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань)

Повноваження суду при вирішенні справи

- визнання НПА протиправним (незаконним чи таким, що не відповідає правовому акту вищої юридичної сили) чи нечинним повністю або в окремій його частині (ч.9 ст. 264 КАСУ)
- зобов'язання суб'єкта владних повноважень вчинити необхідні дії з метою відновлення прав, свобод чи інтересів позивача, за захистом яких він звернувся до суду (ч. 3 ст. 245 КАСУ)
- зобов'язання суб'єкта владних повноважень прийняти новий нормативно-правовий акт на заміну нормативно-правового акту, визнаного незаконним повністю або у відповідній частині (ч.5 ст. 245 КАСУ)

Повноваження суду при притягненні до адміністративної відповідальності

- 1) залишити **рішення** суб'єкта владних повноважень **без змін**, а позовну заяву без задоволення;
- 2) **скасувати рішення** суб'єкта владних повноважень і надіслати справу на **новий розгляд** до компетентного органу (посадової особи);
- 3) **скасувати рішення** суб'єкта владних повноважень і **закрити справу** про адміністративне правопорушення;
- 4) **змінити захід стягнення** в межах, передбачених нормативним актом про відповідальність за адміністративне правопорушення, з тим, однак, щоб стягнення не було посилено.

(справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності місцевий загальний суд як адміністративний на підставі ч. 3 ст. 286 КАСУ)

резолютивна частина рішення

суд зобов'язує відповідача невідкладно опублікувати резолютивну частину рішення суду про визнання НПА протиправним та нечинним у виданні, в якому його було офіційно оприлюднено, після набрання рішення законної сили

(ст .265 КАСУ)

проголошення повного судового рішення

по категоріям справ, передбачених статтями 273-277, 280-289 КАСУ

- суд проголошує повне судове рішення

**-копії таких судових рішень видаються учасникам справи або
надсилаються їм, якщо вони не були присутні під час його проголошення**

обґрунтоване рішення суду повинно містити:

встановлені чіткі фактичні дані

посилання на юридичні акти та рішення ЄСПЛ, з яких однозначно випливає допустимість і необхідність обмеження запланованого зібрання у формі його повної заборони

обов'язково зазначається спосіб обмеження права на мирні зібрання та коло осіб, на яких поширюється її дія.

на позивача покладається обов'язок обґрунтувати необхідність встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань у демократичному суспільстві та пропорційність запропонованого у позові способу обмеження.

Повна заборона проведення зібрання можлива за умов:

- заборона зібрання можлива лише до його початку тільки щодо конкретного зібрання
- не поширюється на потенційно можливі масові заходи обов'язкове дотримання співмірності втручання
- зазначається спосіб обмеження права на мирні зібрання, а також коло осіб, на яких поширюється її дія

Обмежувальні заходи щодо питань часу, місця, форми, способу проведення зібрання, висловлювань, лозунгів, допоміжних заходів правомірного судового рішення приймаються:

- з метою захисту щонайменше рівнозначного праву на свободу мирних зібрань правового блага (права, свободи, законного інтересу)
- за обов'язкового дотримання принципу співмірного втручання
- як реакція на реальну існуючу небезпеку для відповідного правового блага (не є обмеженням).

в разі устанавлення порушення законодавства про вибори чи референдум, визначає у рішенні:

- спосіб захисту порушених прав та інтересів
- порядок усунення усіх наслідків цих порушень відповідно до закону
- або приймає інше визначене законом рішення

У рішеннях суду у справах за зверненням Служби безпеки України щодо накладення арешту на активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них зазначаються:

- 1) дата ухвалення рішення;
- 2) найменування суду, прізвище та ініціали судді;
- 3) мотиви та висновок суду по суті заявлених вимог із посиланням на закон;
- 4) порядок вчинення дій, визначених рішенням.

Особливості провадження у справах за зверненням органів доходів і зборів

У рішенні суду зазначаються:

- 1) дата ухвалення рішення;
- 2) найменування суду, прізвище та ініціали судді;
- 3) найменування сторін, їх місцезнаходження;
- 4) мотиви задоволення судом заявлених вимог з посиланням на закон;
- 5) порядок вчинення дій, визначених рішенням;
- 6) відомості про порядок апеляційного перегляду справи, строки апеляційного оскарження.